

Jarosław Tekliński¹

**ODROCZENIE WYKONANIA KARY POZBAWIENIA
WOLNOŚCI W STATYSTYCE SĄDOWEJ**

**POSTPONEMENT OF CUSTODIAL SENTENCE
EXECUTION IN COURT STATISTICS**

Otrzymano: 31.12.2021 Zaakceptowano: 09.03.2021 Opublikowano: 31.03.2021

DOI: 10.5604/01.3001.0014.7907

Artykuł Oryginalny

Źródło finansowania – badania własne

Streszczenie

Odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności stanowi jedno z nielicznych odstępstw od zasady bezzwłocznego jej wykonania, wyrażonej w art. 9 § 1 k.k.w.² Jego stosowanie skutkuje tym, że część skazanych, w okresie oznaczonym przez sąd w postanowieniu o odroczeniu, pozostaje poza orbitą systemu penitencjarnego. Skoro tak jest, to instytucja ta wpływa, przynajmniej okresowo, na wielkość populacji więziennej.

Przedmiotem artykułu jest analiza praktyki stosowania odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie danych statystycznych i jego wpływu na kształtowanie rodzimej populacji więziennej.

Za materiał badawczy posłużyły dane statystyczne zawarte w sprawozdaniach MS-S 10 z sądowego wykonywania orzeczeń, według właściwości rzeczowej za lata 2012–2018 (dotyczące sądów rejonowych i okręgowych), udostępnione przez Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Depar-

¹ Mgr Jarosław Tekliński, wiceprezes i przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Przasnyszu, wykładowca w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, doktorant w INP PAN, autor do korespondencji: Jarosław Tekliński, e-mail: jteklinski132@wp.pl, ORCID: 0000-0003-4118-0397.

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. 2021, poz. 53 t.j.) dalej: k.k.w.

tamentu Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości, które zostały przedstawione w opracowanych przez autora tabelach.

Rozważania otwiera analiza danych dotyczących praktyki orzekania kary pozbawienia wolności, w tym i form modalnych, w postaci: zastępczych kar pozbawienia wolności w miejsce nieuiszczonych kar grzywnien i niewykonanych kar ograniczenia wolności oraz zarządzeń wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności i odwołań warunkowego przedterminowego zwolnienia. Stanowią one przedpole właściwych dociekań ogniskujących się wokół polityki stosowania odroczenia wykonania kary przez sądy rejonowe i okręgowe oraz miejsca odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, jakie zajmuje ono wśród przyczyn nieosadzenia skazanego w jednostce penitencjarnej.

Przeprowadzona kwerenda dostępnych danych statystycznych doprowadza autora do konkluzji, że rola odroczenia wykonania kary w kształtowaniu populacji więziennej, na tle innych przyczyn nieosadzenia skazanych w jednostkach penitencjarnych, spada, co należy odnotować jako zjawisko co do zasady niekorzystne. Stanowisko to autor wyjaśnia w uwagach końcowych opracowania.

Słowa kluczowe: odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, polityka kryminalna, populacja więzienna, prawomocne skazania, skazany, statystyka sądowa, zakład karny/areszt śledczy

Abstract

Postponement of custodial sentence execution is one of the few derogations from the rule of immediate sentence execution, as defined in Article 9 § 1 of the Executive Penal Code. Its application results in the situation where some of the convicted remain outside the penitentiary system in the period defined by the court in the postponement order. As a result, this institution at least periodically influences the size of the prison population.

This article analyses the application of postponement of custodial sentence execution based on statistical data and its impact on shaping the domestic prison population.

The research material comprised statistical data, included in MS-S10 reports on executing orders according to subject-matter jurisdiction for the period 2012–2018 (concerning district and regional courts), made available by the Statistical Management Information Division of the Strategy and

European Funds Department within the Ministry of Justice. The data are presented in charts made by the author.

The study opens with an analysis of the data concerning the practice of passing custodial sentences. It also includes modal forms such as substitutive custodial sentences in lieu of unpaid fines and unserved custodial sentences, as well as orders to serve suspended custodial sentences and orders to revoke parole. They prepare the ground for the central discussion of the policy of applying postponement of custodial sentence execution by district and regional courts and the significance of such postponement among the reasons for not incarcerating a convict in a penitentiary unit.

Having conducted a preliminary search of the available statistical data, the author concludes that, compared to other reasons for not incarcerating convicts in penitentiary units, the role of postponement of custodial sentence execution in shaping the prison population is decreasing. This phenomenon should be perceived as an unfavorable one in principle. The author explains this view in the concluding remarks.

Key words: postponement of custodial sentence execution, criminal policy, prison population, binding sentences, convicts, court statistics, penitentiary/custody

1. Uwagi wstępne

Badanie praktyki stosowania instytucji prawnych, stanowi ciekawe pole eksploracji naukowej tym bardziej, jeżeli dotyczy ono tak ważnego dla każdego człowieka aspektu, jakim jest konstytucyjne prawo do wolności (art. 41 Konstytucji RP³).

Za materiał badawczy posłużyły dane statystyczne⁴, udostępnione przez Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości⁵, które zostały przedstawione w opracowanych przez autora tabelach.

Pierwotny zamysł autora obejmował plan przeprowadzenia analizy statystycznej za lata 2010–2018. U jego podstaw legły dwa założenia.

Pierwsze zdeterminowane było informacją, jaką uzyskał autor z ww. Wydziału, z treści której wynikało, że Ministerstwo Sprawiedliwości nie posiada gotowych opracowań statystycznych za lata sprzed 2010 r. Drugie brakiem, przed złożeniem materiału Redakcji, opracowań za 2019 r., dotyczących liczby prawomocnie skazanych osób dorosłych.

Przedsięwzięcie, w jego pierwotnym kształcie (założenie pierwsze), okazało się niemożliwe do realizacji z uwagi na deficyt w przekazanych materiałach, danych dotyczących odroczeń za lata 2010–2011. Kwerenda sprawozdań za ten okres prowadzi bowiem do wniosku, że podają one jedynie liczbę osób prawomocnie skazanych na kary pozbawienia wolności, z wyłączeniem kar zastępczych, które nie zostały osadzone wg stanu w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego, m.in. z uwagi na odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności. Skalę tego zjawiska obrazuje tabela 1. Nie podają natomiast liczby osób, którym udzielono odroczeń w okresie sprawozdawczym⁶.

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483).

⁴ Sprawozdania MS-S 10 z sądowego wykonywania orzeczeń według właściwości rzeczowej. Sądy Rejonowe i Okręgowe.

⁵ Autor pragnie wyrazić serdeczne podziękowania Paniom: Justynie Kowalczyk – Naczelnik Wydziału Statystycznej Informacji Zarządczej Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Joannie Kasprzak – starszej specjalistce w ww. Wydziale, za niezmiennie okazywaną pomoc przy gromadzeniu materiałów statystycznych.

⁶ W literaturze przedmiotu przeprowadza się analizę stosowania odroczenia w oparciu o dane wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego – zob. A. Nawój-Śleszyński, *Przeludnienie więzień w Polsce – przyczyny, następstwa i możliwości przeciwdziałania*, wyd. 1, Łódź 2013, s. 290–292. Zdaniem autora opracowania, nie obrazują one rzeczywistej skali zjawiska – zob. tabela 4 i uwagi do niej.

Tabela 1.⁷

Lata	Osoby prawomocnie skazane na pozbawienie wolności i nieosadzone w zakładach karnych mimo upływu 14 dni od uprawomocnienia się wyroku z wyłączeniem kar zastępczych wg stanu w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego – ogółem		W tym z powodu odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności					
			Z tego w trybie art. 150 § 1 k.k.w.		Z tego w trybie art. 151 § 1 k.k.w.		Łącznie	
	L.b.	W odsetkach	L.b.	W odsetkach	L.b.	W odsetkach	L.b.	W odsetkach
2010	70077	100	738	1,1	9879	14,1	10617	15,2
2011	71448	100	863	1,2	9281	13,0	10144	14,2

Źródło: badania własne.

Dopiero poczynając od 2012 r. sprawozdania przedstawiają odrębnie dane statystyczne dotyczące liczby prawomocnych orzeczeń o odroczeniu i osób wobec których prawomocnie orzeczono odroczenie – podając je w okresie sprawozdawczym lub wg stanu na ostatni dzień tegoż okresu.

Ostatecznie okres obejmujący lata 2012–2018 uznano za wystarczający do przedstawienia praktyki stosowania odroczenia i oceny jego roli w polityce państwa, związanej z wykonywaniem kar bezwzględnych pozbawienia wolności. Przedstawioną w opracowaniu charakterystykę polityki stosowania odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności należy poprzedzić informacją dotyczącą polityki orzekania kary pozbawienia wolności.

⁷ W tabeli podano dane sumaryczne, uwzględniające dane statystyczne sądów rejonowych i okręgowych. Obliczenia własne autora.

2. Kara pozbawienia wolności w świetle statystyki sądowej

Jako punkt wyjścia dalszych rozważań przyjęto dane statystyczne dotyczące prawomocnych skazań w latach 2012–2018 wg czynu głównego⁸. Obrazuje je tabela 2.

2.1. Prawomocne skazania osób dorosłych w latach 2012–2018

⁸ Przy opracowywaniu statystyki wg „czynu głównego” przyjmuje się, że w przypadku skazania osoby za dwa lub więcej czynów w statystyce ujmuje się tylko skazanie za jedno przestępstwo zagrożone wyższą karą, zaś w przypadku równych sankcji, bierze się pod uwagę przestępstwo, za które wymierzono wyższą karę, a w przypadku orzeczenia kar w tym samym wymiarze – skazanie za czyn „społecznie bardziej szkodliwy”. Zob. *Statystyka sądowa. Prawomocne skazania osób dorosłych 2013–2017 (a także osądzania w I instancji sądów powszechnych 2018)*, edycja III, Warszawa 2019, s. 3, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,13.html>, dostęp: 17.08.2020. W dokumencie tym nie wyjaśnia się pojęcia „czynu społecznie bardziej szkodliwego”. Obliczenia własne autora.

Tabela 2.

Lata – kolumna 1	Skazani ogółem – kolumna 2	W tym na karę:				Skazania ogółem na kary izolacyjne bez warunkowego zawieszenia (suma kolumn 3 do 6) – kolumna 7
		Pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia – kolumna 3	Mieszana (pozbawienia wolności i ograniczenia wolności) bez warunkowego zawieszenia ⁹ – kolumna 4	25 lat pozbawienia wolności – kolumna 5	Dożywotniego pozbawienia wolności – kolumna 6	
W liczbach bezwzględnych						
2012	408107	41691	b.d.	100	24	41815
2013	353208	39684	b.d.	77	25	39786
2014	295353	35633	b.d.	66	23	35722
2015	260034	33952	363	64	6	34385
2016	289512	43695	3508	68	20	47291
2017	241436	44527	3404	50	12	47993
2018	275768	49512	3191	41	24	52768

⁹ Tzw. kara mieszana została wprowadzona do Kodeksu karnego (zob. art. 37 b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 2020, poz. 1517 t.j.) dalej: k.k.) ustawą o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 396), która weszła w życie 01.07.2015 r. To tłumaczy brak danych statystycznych w kolumnie 4 za okres od 2012 do 2014 r. Statystyka za rok 2018 podaje prawomocne skazania na karę mieszaną nie podkreślając wzorem lat ubiegłych skazań z warunkowym zawieszeniem wykonania kary, które nie zostały ujęte w kolumnie 4 (zob. również s. 26, *Statystyka sądowa. Prawomocne skazania...*). Mając jednak na uwadze fakt, że w roku 2015 warunkowo zawieszono jedynie 7 kar, w 2016 – 36, w 2017 zaś – 20, co łącznie daje liczbę 63 skazań, przyjęto średnią 21 skazań, o którą pomniejszono liczbę skazań na karę mieszaną w 2018 r. Zdaniem autora opracowania zabieg ten, obarczony błędem rządu kilku lub kilkunastu skazań, nie będzie miał żadnego wpływu na wnioski końcowe, będące wynikiem analizy materiału statystycznego.

W odsetkach ¹⁰						
2012	100	10,2	b.d.	0,02	0,05	10,2
2013	100	11,2	b.d.	0,02	0,07	11,3
2014	100	12,1	b.d.	0,02	0,07	12,1
2015	100	13,1	0,1	0,02	0,02	13,2
2016	100	15,1	1,2	0,02	0,06	16,3
2017	100	18,4	1,4	0,02	0,04	19,9
2018	100	18,0	1,1	0,01	0,08	19,1
Wskaźnik dynamiki rok 2012=100 ¹¹						
2012	100	100	x	100	100	100
2013	86,5	95,2	x	77	104,2	95,1
2014	72,4	85,5	x	66	95,8	85,4
2015	63,7	81,4	x	64	25,0	82,2
2016	71,0	104,8	x	68	83,3	113,1
2017	59,1	106,8	x	50	50,0	114,8
2018	67,6	118,8	x	41	100,0	126,2

Źródło: badania własne.

Na pierwszy rzut oka widoczny jest coroczny wzrost odsetka osób skazanych na karę bezwzględną pozbawienia wolności w stosunku do ogółu skazanych, który apogeum osiągnął w 2017 r., nieznacznie malejąc w roku 2018, przy praktycznie niezmiennym odsetku osób skazanych na karę 25 lat i dożywotniego pozbawienia wolności, w tym ostatnim przypadku z wyjątkiem roku 2015, kiedy to odsetek ten był najniższy. Wspomniany wyżej wzrost ma charakter „płynny” z wyjątkiem lat 2016–2018. Niewątpliwie na wyższy wzrost odsetka osób skazanych na karę bezwzględną pozbawienia wolności we wspomnianym okresie miały wpływ zmiany w prawie karnym materialnym, dotyczące stosowania warunkowego zawieszenia wykonania kary przez: po pierwsze, zmniejszenie wymiaru kary,

¹⁰ Odsetek orzeczonych kar liczony jest od „ogółem skazani”.

¹¹ Wskaźnik dynamiki – oznacza procentowy wzrost lub spadek wielkości w okresach następnych w stosunku do okresu wyjściowego, oznaczonego jako 100.

którą można warunkowo zawiesić z 2 do 1 roku¹² oraz po drugie, wprowadzenie zakazu warunkowego zawieszenia wykonania kary w stosunku do sprawców skazanych w czasie popełnienia przestępstwa na karę pozbawienia wolności¹³. Godny odnotowania jest przy tym fakt, że zmiany te nie wpłynęły na widoczny wzrost odsetka w 2015 r. w porównaniu z latami poprzednimi, co należy tłumaczyć tym, że nowe przepisy weszły w życie w dniu 1 lipca 2015 r., a więc w połowie roku, a ponadto w stosunku do skazanych, którzy popełnili czyn przed datą wejścia w życie noweli i co do których nie zapadło orzeczenie przed tą datą miał (i ma zastosowanie) art. 4 § 1 k.k. Rzeczone uwagi zachowują również aktualność w odniesieniu do wskaźnika dynamiki. Ten do 2015 r. małał, osiągając poziom rzędu 82,2 (kolumna 7), by gwałtownie wzrosnąć w 2016 r. do poziomu 113,1%, osiągając docelowo poziom 126,2% w 2018 r.

Przedstawione w tabeli 2 dane nie są kompletne, stąd też wnioski końcowe z ich analizy dałyby błędny obraz rzeczywistości. Obejmują one bowiem jedynie skazania na kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia (w tym kary mieszane), karę 25 lat oraz karę dożywotniego pozbawienia wolności. Pomijają natomiast orzeczenia w przedmiocie:

1. zarządzenia wykonania zastępczych kar pozbawienia wolności w miejsce nieuiszczonych kar grzywnien i ograniczenia wolności;
2. zarządzenia wykonania kar pozbawienia wolności, których wykonanie wcześniej warunkowo zawieszono;
3. odwołań warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Dane te ujęto w tabeli nr 3.

¹² Art. 69 § 1 k.k. w brzmieniu określonym ustawą wskazaną w przypisie 9.

¹³ *Ibidem*.

2.2. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2012–2018 w przedmiocie: form modalnych pozbawienia wolności orzeczonych w miejsce kary grzywny lub ograniczenia wolności, zarządzeń wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności i odwołań warunkowego przedterminowego zwolnienia

Tabela 3.¹⁴

Lata – kolumna 1	Skazania ogółem na kary izolacyjne bez warunkowego zawieszenia ¹⁵ – kolumna 2	Postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności w miejsce kary grzywny – kolumna 3	Zakończone kary ograniczenia wolności wskutek zamiany na zastępczą karę pozbawienia wolności ¹⁶ – kolumna 4	Orzeczenia w przedmiocie zarządzenia wykonania kar pozbawienia wolności – kolumna 5	Orzeczenia o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia – kolumna 6	Suma – kolumna 7
W liczbach bezwzględnych						
2012	41815	56439	13650	51204	8248	171356
2013	39786	49373	12443	48682	7618	157902
2014	35722	43082	10077	41889	6813	137583
2015	34385	37835	10624	33862	5896	122602
2016	47291	36422	12262	30375	4900	131250
2017	47993	35449	16813	24716	4225	129196
2018	52768	32560	18086	16966	3254	123634

¹⁴ Obliczenia własne autora.

¹⁵ Dane przeniesione z tabeli 2 – kolumna 7.

¹⁶ W sprawozdaniach, poczynając od 2014 r., dotyczących wykonywania orzeczeń przez sądy okręgowe, brak jest stosownych danych, co *de facto* oznacza, że podane dane liczbowe dotyczą jedynie sądów rejonowych.

Wskaźnik dynamiki rok 2012=100 ¹⁷						
2012	x	100	100	100	100	100
2013	x	87,5	91,2	95,1	92,4	92,1
2014	x	76,3	73,8	81,8	82,6	80,3
2015	x	67,0	77,8	66,1	71,5	71,5
2016	x	64,5	89,8	59,3	59,4	76,6
2017	x	62,8	123,2	48,3	51,2	75,4
2018	x	57,7	132,5	33,1	39,5	72,2

Źródło: badania własne.

Przedstawione w tabeli dane pozwalają na stwierdzenie, że pomimo stosunkowo wysokiej liczby bezwzględnej skazanych, którzy powinni trafić do jednostek penitencjarnych w latach 2012, 2016–2018 (kolumna 2), w latach 2013–2015 wskaźnik procentowy malał, osiągając poziom 71,5, wzrósł w 2016 r. do poziomu 76,6, a po tej dacie ponownie malał do poziomu 72,2 (kolumna 7). Wynika to z mniejszej liczby orzeczeń zastępczych kar pozbawienia wolności w miejsce kary grzywny, zarządzeń wykonania kar pozbawienia wolności czy odwołań warunkowego przedterminowego zwolnienia. Co charakterystyczne, liczba bezwzględna orzeczonych zastępczych kar pozbawienia wolności w miejsce kary ograniczenia wolności, po zauważalnym spadku w latach 2013–2014, w 2015 nieznacznie zwiększyła się, by następnie lawinowo wzrosnąć osiągając poziom 132,5% w 2018 r. (kolumna 4). W ocenie autora opracowania, wynika to z faktu wprowadzenia nowelą z dniem 1 lipca 2015 r.¹⁸ do k.k. możliwości orzeczenia kary grzywny lub ograniczenia wolności w miejsce kary pozbawienia wolności w wymiarze do 8 lat (art. 37a k.k.). Z obserwacji autora wynika, że ww. przepis cieszy się dużą popularnością tak wśród sędziów, jak i prokuratorów, z tym zastrzeżeniem, że uwaga ta dotyczy przede wszystkim

¹⁷ Wskaźnik dynamiki – oznacza procentowy wzrost lub spadek wielkości w okresach następujących w stosunku do okresu wyjściowego, oznaczonego jako 100.

¹⁸ Zob. przypis 9. Szerzej na temat wpływu zmian wspomnianej nowelizacji na strukturę orzekanych kar i stopień rozmiaru populacji więziennej zob. A. Nawój-Śleszyński, *Populacja więzienna w Polsce po nowelizacji systemu prawa karnego ustawą z 20 lutego 2015 roku*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, t. XLVIII, red. T. Kalisz, AUWr No 3848, Wrocław 2018.

kary ograniczenia wolności. Z drugiej strony wykonywanie obowiązku świadczenia nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne, określanej przez skazanych mianem „odrobku”, w ramach kary ograniczenia wolności, nie znajduje „zainteresowania” w populacji skazanych¹⁹. Tak więc stosowanie polityki orzekania kary ograniczenia wolności w miejsce kary pozbawienia wolności przy jednoczesnym pasywnym stosunku skazanych do nałożonego obowiązku wpływa na wzrost omawianego wskaźnika. Siłę przedstawionego argumentu zdają się również potwierdzać dane dotyczące liczby orzekanych kar zastępczych pozbawienia wolności w miejsce kary grzywny oraz zarządzeń wykonania kary pozbawienia wolności. W porównaniu z 2012 r., wskaźnik dynamiki w 2018 r. pierwszej kategorii spadł do 57,7%, drugiej zaś do 33,1% (kolumny odpowiednio 3 i 5). Oczywiście w tym drugim przypadku na kształtowanie się wskaźnika dynamiki ma również wpływ zmniejszenie liczby bezwzględnej orzeczeń o warunkowym zawieszeniu wykonania kary. Tych bowiem o ile w 2012 r. było 224 185, to w 2015 r. już tylko 133 076, a w następnych latach stopniowo dużo mniej, w 2016 r. – 81 673, 2017 r. – 54 819, zaś w 2018 r. – 54 302²⁰, co daje wskaźnik dynamiki w 2018 r. rzędu 24,20%²¹.

Wspomniana wyżej popularność kary ograniczenia wolności kosztem kary grzywny ma jeszcze jeden skutek. Mianowicie wpływa na wymiar zastępczych kar pozbawienia wolności. O ile bowiem przy najniższej grzywnie rzędu 10 stawek dziennych, zastępcza kara wynosi 5 dni (art. 33 § 1 k.k. i art. 46 § 2 k.k.w.) o tyle przy karze ograniczenia wolności wynosi już dni 15 (art. 34 § 1 k.k. i art. 65 § 1 k.k.w.).

Zamykając uwagi w ramach tej części opracowania, godzi się zauważyć, że popularność stosowania art. 37a k.k. spadnie, siłą rzeczy skutkując wzrostem liczby orzekanych bezwzględnych kar pozbawienia wolności, kosztem ich alternatyw wolnościowych, jakimi są kary grzywny i ograniczenia wolności. Stanie się to za sprawą prawodawcy, który ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom

¹⁹ Uwaga własna autora poparta doświadczeniem orzecznictwem. Dodać należy, że wspomniana praca stanowi jedną z form wykonywania kary ograniczenia wolności. Drugą jest potrącenie w przedziale od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd – art. 34 § 1a pkt 1 i 4 k.k.

²⁰ Prawomocne skazania i warunkowe umorzenia osób dorosłych w latach 2001–2018 – czyn główny, udostępnione autorowi przez Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości.

²¹ Obliczenia własne autora.

dotkniętym skutkami Covid-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem Covid-19²², zmienił omawiany przepis²³. Modyfikacja ta zredukowała możliwość jego stosowania do przestępstw zagrożonych jedynie karą pozbawienia wolności w wymiarze do 8 lat w sytuacji, gdy wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie przekraczałaby roku oraz wprowadziła minimalne progi orzekanych kar: ograniczenia wolności od 3 miesięcy, a grzywny nie niższej od 100 stawek dziennych, przy założeniu obowiązku równoczesnego stosowania: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku (§ 1). Jednocześnie wyłączono możliwość sięgnięcia po omawianą konstrukcję w przypadku sprawców popełniających przestępstwo działających w zorganizowanej grupie albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego oraz sprawców przestępstw o charakterze terrorystycznym (§ 2).

3. Polityka stosowania odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności

Przechodząc do analizy dostępnych danych statystycznych dotyczących odroczeń wykonania kary, zauważyć należy, że po pierwsze nie obejmują one przypadków odwołania odroczenia. Uniemożliwia to poczynienie ustaleń w zakresie oceny monitorowania przez sądy celowości udzielonych odroczeń czy ewentualnego wpływu stosowanej przez nie polityki na wielkość populacji osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych. Nie wyodrębnia się w nich również odroczeń, nazwijmy je umownie „prostych”, przy orzekaniu których nie nałożono na skazanego żadnych obowiązków i „złożonych” – z takimi obowiązkami²⁴, co również uniemożliwia ocenę praktyki w zakresie monitorowania zachowania skazanego przez sąd

²² Dz.U. 2020, poz. 1086. Ustawa weszła w życie w dniu 24 czerwca 2020 r.

²³ Brzmiał on: „Jeżeli ustawa przewiduje zagrożenie karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, można zamiast tej kary orzec grzywnę albo karę ograniczenia wolności, o której mowa w art. 34 § 1a pkt 1 lub 4”.

²⁴ Możliwość nałożenia obowiązków określonych w art. 151 § 4 k.k.w. w postaci: zobowiązania „do podjęcia starań o znalezienie pracy zarobkowej, zgłaszania się do wskazanej jednostki Policji w określonych odstępach czasu lub poddania się odpowiedniemu leczeniu lub rehabilitacji, oddziaływaniom terapeutycznym lub uczestnictwu w programach korekcyjno-edukacyjnych” wprowadziła z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 nr 240, poz. 1431).

lub kuratora. Pod drugie, statystyki nie podają wzorem chociażby przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, liczby wniosków złożonych z podziałem na te, które zostały uwzględnione i nie zostały, jak i liczby zażaleń na postanowienia złożonych przez prokuratora i skazanego z podziałem na te, które zostały uwzględnione i te nieuwzględnione. Ów mankament uniemożliwia, a co najmniej znacznie utrudnia, ocenę polityki sądów w zakresie stosowania odroczenia wykonania kary.

Po trzecie wreszcie, formularze statystyczne nie dzielą odroczenia ze względu na przyczynę jego udzielenia (w ramach poszczególnych podstaw), ograniczając się do wskazania przypadków odroczeń udzielonych na podstawie fakultatywnej i obligatoryjnej.

3.1. Osoby, wobec których prawomocnie orzeczono odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności w latach 2012–2018

Tabela 4.²⁵

Lata	Ogółem osoby, które powinny być osadzone w zakładzie karnym ²⁶	Odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności							
		Osoby wobec których orzeczenie skierowano do wykonania w okresie sprawozdawczym				Osoby wobec których orzeczenie jest wykonywane (stan w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego)			
		Z tego w trybie art. 150 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 2 k.k.w.	Suma	Z tego w trybie art. 150 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 2 k.k.w.	Suma
W liczbach bezwzględnych									
2012	171356	958	14239	172	15369	891	8513	68	9472
2013	157902	745	12585	356	13686	568	6743	71	7382
2014	137583	671	9276	20	9967	606	5355	15	5976
2015	122602	681	7907	35	8623	566	4323	23	4912
2016	131250	776	6104	19	6899	707	3554	9	4270

²⁵ Obliczenia własne autora.

²⁶ Tabela 3 kolumna 7.

2017	129196	747	5440	34	6221	578	2814	12	3404
2018	123634	801	4960	39	5800	631	2614	27	3272
W odsetkach ²⁷									
2012	100	0,56	8,3	0,1	9,0	x	x	x	x
2013	100	0,47	8,0	0,2	8,7	x	x	x	x
2014	100	0,49	6,7	0,01	7,2	x	x	x	x
2015	100	0,55	6,4	0,03	7,0	x	x	x	x
2016	100	0,59	4,6	0,01	5,3	x	x	x	x
2017	100	0,58	4,2	0,03	4,8	x	x	x	x
2018	100	0,65	4,0	0,03	4,7	x	x	x	x
Wskaźnik dynamiki rok 2012=100 ²⁸									
2012	100	100	100	100	100	x	x	x	x
2013	92,1	77,8	88,4	207,0	89,0	x	x	x	x
2014	80,3	70,0	65,1	11,6	64,8	x	x	x	x
2015	71,5	71,1	55,5	20,3	56,1	x	x	x	x
2016	76,6	81,0	42,9	11,0	44,9	x	x	x	x
2017	75,4	78,0	38,2	19,8	40,5	x	x	x	x
2018	72,1	83,6	34,8	22,7	37,7	x	x	x	x

Źródło: badania własne.

Z danych zawartych w tabeli 4 na pierwszy rzut oka widoczna jest daleko idąca dysproporcja pomiędzy podawanymi w statystyce liczbami odroczeń udzielonych w całym okresie sprawozdawczym a liczbami tychże wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego. Te drugie wartości, z racji tego, że nie odzwierciedlają rzeczywistego rozmiaru zjawiska, tj. ilości odroczeń w ciągu roku, nie są pomocne przy ocenie skali stosowania odroczenia, a tym samym, nie będą przedmiotem dalszego zainteresowania. Uzasadniało to odstępianie od przeprowadzenia obliczeń tak w zakresie ustalenia odsetka ich liczby, jak i wskaźnika dynamiki.

²⁷ Odsetek orzeczonych odroczeń kar liczony jest do osób, które powinny być osadzone w zakładzie karnym.

²⁸ Wskaźnik dynamiki – oznacza procentowy wzrost lub spadek wielkości w okresach następujących w stosunku do okresu wyjściowego, oznaczonego jako 100.

Analizując zagadnienie stosowania odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, można stwierdzić, że częstotliwość orzekania tej instytucji była bardzo zróżnicowana, w zależności od jej podstawy. W liczbach bezwzględnych odroczeń obligatoryjnych było najwięcej w 2012 r., przy czym odsetek udzielonych odroczeń do osób, które powinny być izolowane, był największy w 2018 r. Duży i konsekwentny spadek widoczny jest w przypadku odroczeń udzielanych na podstawie art. 151 § 1 k.k.w. O ile w 2012 r. udzielono 14 239 odroczeń, o tyle w 2018 r. liczba ta osiągnęła pułap 4 960, co stanowi 4% przy wartości początkowej rządu 8,3%. Duże wahania odnotowano również w przypadku odroczenia udzielanego w trybie art. 151 § 2 k.k.w. W 2012 r. odroczeń tych orzeczono 172, w 2013 – 356, a następnie liczba ta spadła do najniższej w 2016 r. – 19 i wzrosła w 2018 r. do 39. Czym tłumaczyć przedstawione zmiany w strukturze stosowania odroczenia?

Ogólnie rzecz ujmując, logika dyktuje wniosek, że liczba odroczeń może w pewnym stopniu być determinowana liczbą osób, które mają do odbycia kary pozbawienia wolności. Im populacja ta jest większa, tym liczba osób skutecznie ubiegających się o odroczenie powinna być większa. Uwaga ta nie znajduje jednak w pełni uzasadnienia, jeżeliby spojrzeć na dane statystyczne dotyczące polityki stosowania odroczenia.

Jeżeli chodzi o liczbę odroczeń obligatoryjnych, jakiegokolwiek próby naukowego zdefiniowania przyczyny ich fluktuacji po części noszą znamiona spekulacji. O ile bowiem najwyższą liczbę udzielonych odroczeń – 958 w 2012 r. – można byłoby próbować uzasadnić najwyższą liczbą bezwzględną osób, które powinny być osadzone w jednostkach penitencjarnych, to już takiej zależności nie znajdziemy np. w granicznym 2018 r., gdzie ta liczba jest najmniejsza, a liczba udzielonych odroczeń wynosi 801, co plasuje ją na drugim miejscu w poddanym badaniu okresie. Zmian nie da się również uzasadnić nowelizacjami obowiązujących przepisów, te bowiem nie „dotknęły” art. 150 k.k.w. Zdaniem autora opracowania, można pokusić się o twierdzenie, że rośnie liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, które popełniają przestępstwa (w tym i te „ciężkie”), a i być może zmienia się również podejście tak medyków, którzy zamiennie używają terminów zaburzenie psychiczne/choroba psychiczna, jak i sędziów, którzy dopuszczają możliwość odroczenia wykonania kary z powodu zdiagnozowanego u skazanego zaburzenia psychicznego, a nie literalnie rzecz ujmując choroby psychicznej, którym to pojęciem posługuje się ustawo-

dawca²⁹. Hipoteza ta zdaje się, w jej części wstępnej, znajdować uzasadnienie w polityce stosowania odroczenia wg sądu je stosującego (tabele 5 i 6) oraz w mało optymistycznych danych statystycznych dotyczących zdrowia psychicznego Polaków. Te ostatnie wskazują, że 14,9% naszej populacji to osoby z problemami psychicznymi³⁰.

3.2. Obraz i dynamika stosowania odroczenia wykonania kary w latach 2012–2018 wg sądu orzekającego

3.2.1. Sądy Rejonowe

Tabela 5.³¹

Lata	Osoby wobec których orzeczenie skierowano do wykonania w okresie sprawozdawczym			
	Suma	Z tego w trybie art. 150 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 2 k.k.w.
W liczbach bezwzględnych				
2012	14822	903	13748	171
2013	13128	682	12091	355
2014	9469	591	8858	20
2015	8121	592	7497	32
2016	6410	652	5740	18
2017	5725	620	5071	34
2018	5348	671	4641	36
W odsetkach				
2012	100	6,1	92,7	1,2
2013	100	5,2	92,1	2,7
2014	100	6,2	93,5	0,2

²⁹ Szerzej na temat podstaw obligatoryjnych odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności i poglądów autora na zasadność funkcjonowania w przestrzeni normatywnej pojęcia „choroba psychiczna” zob. J. Tekliński, *Podstawy obligatoryjnego odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności*, „Studia Prawnicze” 2018, nr 4.

³⁰ Tak J. Tracz-Dral, *Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej. Opracowania tematyczne OT-674*, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Kancelaria Senatu, Warszawa 2019, s. 35.

³¹ Obliczenia własne autora.

2015	100	7,3	92,3	0,4
2016	100	10,2	89,5	0,3
2017	100	10,8	88,6	0,6
2018	100	12,5	86,8	0,7
Wskaźnik dynamiki rok 2012=100				
2012	100	100	100	100
2013	88,6	75,5	87,9	207,6
2014	63,9	65,4	64,4	11,7
2015	54,8	65,6	54,5	18,7
2016	43,2	72,2	41,7	10,5
2017	38,6	68,7	36,9	19,9
2018	36,1	74,3	33,7	21,0

Źródło: badania własne.

3.2.2. Sądy Okręgowe

Tabela 6.³²

Lata	Osoby wobec których orzeczenie skierowano do wykonania w okresie sprawozdawczym			
	Suma	Z tego w trybie art. 150 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 1 k.k.w.	Z tego w trybie art. 151 § 2 k.k.w.
W liczbach bezwzględnych				
2012	547	55	491	1
2013	558	63	494	1
2014	498	80	418	-
2015	502	89	410	3
2016	489	124	364	1
2017	496	127	369	-
2018	452	130	319	3

³² Obliczenia własne autora.

W odsetkach				
2012	100	10,0	89,8	0,2
2013	100	11,3	88,5	0,2
2014	100	16,1	83,9	-
2015	100	17,7	81,7	0,6
2016	100	25,4	74,4	0,2
2017	100	25,6	74,4	-
2018	100	28,8	70,6	0,7
Wskaźnik dynamiki rok 2012=100				
2012	100	100	100	100
2013	102	114,5	100,6	100
2014	91	145,5	85,1	0
2015	91,8	161,8	83,5	300
2016	89,4	225,5	74,1	100
2017	90,7	230,9	75,2	0
2018	82,6	236,4	65	300

Źródło: badania własne.

Z tabel 5 i 6 wynika, że odnotowuje się stały wzrost liczby bezwzględnej odroczeń obligatoryjnych w przypadku skazań za przestępstwa ciężkie, orzekanych przez sądy okręgowe, przy stosunkowo stabilnym poziomie odroczeń udzielanych przez sądy rejonowe (wyjątek stanowi rok 2012).

Spadek odroczeń fakultatywnych (w liczbach bezwzględnych) należy w pierwszej kolejności tłumaczyć wprowadzeniem z dniem 1 stycznia 2012 r. do k.k.w. przepisów § 3 i 4 art. 9, dających możliwość wstrzymania wykonania orzeczenia w postępowaniu wykonawczym³³. Po drugie, większą świadomością sędziów, że odroczenie wykonania kary ma służyć nie niwelowaniu zwykłych skutków izolacji więziennej, a tych o charakterze nadzwyczajnym, których wystąpienie uzasadnia odstąpienie od reguły bezzwłocznego wykonania kary. Co charakterystyczne, konsekwentny i bardzo wyraźny spadek liczby odroczeń fakultatywnych widoczny jest

³³ Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 nr 240, poz. 1431).

w polityce sądów rejonowych. W przypadku sądów okręgowych nie jest on już tak jaskrawy, aczkolwiek finalnie osiągnął w 2018 r. poziom 65% w stosunku do punktu wyjścia, tj. 2012 r. Są jeszcze dwa powody spadku odroczeń fakultatywnych, widoczne w polityce sądów rejonowych, zazwyczaj orzekających kary krótkoterminowe. Są nimi:

1. możliwość odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego (dalej: SDE);
2. spadek znaczenia warunkowego zawieszenia wykonania kary w postępowaniu wykonawczym, który to proces zapoczątkowała ustawa z dnia 20 lutego 2015 r.³⁴

Ad. 1: Z obserwacji własnych autora wynika, że skazani coraz chętniej korzystają z dozoru elektronicznego, kosztem odroczenia wykonania kary. Potwierdzają to także dane statystyczne. Przykładowo w dniu 31 grudnia 2012 r. skazanych odbywających karę w SDE było 4 782, na dzień 31 grudnia 2018 r. – 4 853, na dzień 31 grudnia 2019 r. – 4 873, zaś na dzień 30 czerwca 2020 r. – 4 399³⁵.

Institucja ta pierwotnie uregulowana była ustawą z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego³⁶, a poczynając od nowelizacji k.k.w. dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw³⁷, regulują ją przepisy art. 43 a – 43 zae k.k.w. Wzorem poprzedniej regulacji ustawodawca pierwotnie pozostawił wymóg formalny w postaci m.in. orzeczenia wobec skazanego kary pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym jednego roku z wyłączeniem sytuacji, w których zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2 k.k. (art. 43 la § 1 pkt 1 k.k.w.).

³⁴ Zob. przypis 9. Finalnie ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019, poz. 1694), która weszła w życie z dniem 5 października 2019 r. przepis art. 152 k.k.w. został uchylony.

³⁵ Dodać należy, że do dnia 31 grudnia 2012 r. karę w SDE odbyło łącznie 9 596 skazanych, do dnia 31 grudnia 2018 r. – 77 448, zaś do dnia 30 czerwca 2020 r. – 100 283 skazanych – zob. *Liczba skazanych w SDE od września 2009 r.*, <https://www.google.com/search?q=biuro+dozoru+elektronicznego+czsw&coq=biuro+dozoru&aqs=chrome.2.69i57j0l4.6100j07&sourceid=chrome&ie=UTF-8#>, zakładka: „Statystyka, Biuro Dozoru Elektronicznego Centralnego Zarządu Służby Więziennej”, dostęp: 17.08.2020. Szerzej na temat funkcjonowania SDE zob. *Analiza i oceny funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce w latach 2013–2017*, red. T. Przesławski, wyd. 1, Warszawa 2020.

³⁶ Dz.U. 2010 nr 142, poz. 960 t.j.

³⁷ Zob. przypis 9.

Obecnie dozór elektroniczny dopuszczalny jest w przypadku kary pozbawienia wolności (sumy kar) orzeczonej/ych w wymiarze roku i sześciu miesięcy³⁸.

Czym skazani tłumaczą popularność będącej przedmiotem zainteresowania konstrukcji? Z rozmów prowadzonych z nimi przez autora wynika, że odroczenie, w przeciwieństwie do odbywania kary w SDE, daje jedynie czasowe wstrzymanie wykonania kary bez modyfikacji jej wymiaru. Poza tym wskazują oni na korzystne dla nich mankamenty systemu, związane z brakiem skutecznego nadzoru kuratora sądowego nad wykorzystaniem danego im czasu w przedziale dobowym. Rodzi to ten pozytywny dla nich skutek, że spędzając go (czas) np. z kolegami na zaspokajaniu własnych potrzeb, z każdym dniem zmniejsza się wymiar pozostałej do odbycia kary.

Ad. 2: Z praktyki autora wynika, że możliwość modyfikacji bezwzględnej kary pozbawienia wolności w drodze warunkowego jej zawieszenia w postępowaniu wykonawczym, determinowała starania skazanych o odroczenie, a następnie utrzymanie tego stanu przez okres roku. Ograniczenie tej możliwości doprowadziło do spadku wniosków o odroczenie wykonania kary, a następnie o zastosowanie przepisu art. 152 k.k.w., a tym samym spadku liczby orzeczonych zawiesznień. Skalę tego zjawiska obrazują dane w tabeli 7.

³⁸ Zmiana w tym zakresie została wprowadzona na mocy art. 15 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 568), która weszła w życie z dniem 31 marca 2020 r.

3.2.3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności w trybie art. 152 k.k.w. w praktyce orzeczniczej sądów rejonowych i okręgowych w latach 2012–2018

Tabela 7.³⁹

Lata	Liczba orzeczeń w okresie sprawozdawczym		
	Suma	Warunkowe zawieszenie wykonania kary orzeczone przez Sądy Rejonowe	Warunkowe zawieszenie wykonania kary orzeczone przez Sądy Okręgowe
W liczbach bezwzględnych			
2012	5916	5815	101
2013	5792	5719	73
2014	5008	4915	93
2015	3566	3487	79
2016	2850	2794	56
2017	1837	1797	40
2018	1272	1238	34
W odsetkach			
2012	100	98,3	1,7
2013	100	98,7	1,3
2014	100	98,1	1,9
2015	100	97,8	2,2
2016	100	98,0	2,0
2017	100	97,8	2,2
2018	100	97,3	2,7
Wskaźnik dynamiki rok 2012=100			
2012	100	100	100
2013	97,9	98,3	72,3
2014	84,6	84,5	92,1
2015	60,3	60,0	78,2
2016	48,2	48,0	55,4
2017	31,0	30,9	39,6
2018	21,5	21,3	33,7

Źródło: badania własne.

³⁹ Obliczenia własne autora.

Przechodząc do analizy odroczeń udzielonych w trybie art. 151 § 2 k.k.w., godzi się zauważyć, że bardzo wysoka ich liczba w latach 2012 i 2013 (dotyczy to tylko sądów rejonowych) da się wytłumaczyć występującym wówczas okresowym przeludnieniem w jednostkach penitencjarnych⁴⁰. Co znamienne, na rzeczoną populację nie miała wpływu dokonana z dniem 1 lipca 2015 r. zmiana przepisu art. 151 § 2 k.k.w., sprowadzająca się do ograniczenia możliwości odroczenia kar pozbawienia wolności orzeczonych w wymiarze do roku (przed nowelizacją do dwóch)⁴¹.

W przeciwieństwie do sądów rejonowych, w latach 2014 i 2017 sądy okręgowe nie orzekały odroczenia z powodu przeludnienia w jednostkach penitencjarnych, co może wynikać z faktu braku orzeczonych kar, które „nadawałyby” się do odroczenia przy spełnieniu przesłanek z art. 151 § 2 k.k.w., ale i także braku reakcji ze strony sędziów na ewentualne komunikaty dotyczące przeludnienia zakładów karnych.

4. Odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności na tle innych przyczyn nieosadzenia skazanych w jednostkach penitencjarnych

Ostatnia kwestia wymagająca rozważenia dotyczy populacji osób nieosadzonych w jednostkach penitencjarnych, analizowanej przez pryzmat przyczyn tego stanu. Problem ten zasługuje na uwagę przede wszystkim z racji tego, że ustalenie przyczyn nieosadzenia osób skazanych może stanowić wskaźnik wydolności i efektywności rodzimego tak wymiaru sprawiedliwości, jak i systemu penitencjarnego.

Przed przejściem do prezentacji, a następnie analizy danych statystycznych, wyeksponowania wymaga fakt, że sprawozdania MS-S10 odrębnie wskazują populację osób nieosadzonych w areszcie śledczym lub zakładzie karnym mimo upływu terminu stawiennictwa do odbycia kary lub z innych powodów, a prawomocnie skazanych na pozbawienie wolności z wyłączeniem kar zastępczych, wg stanu w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego od przyczyn nieosadzenia, których liczba z uwagi na fakt, że nieosadzenie może być wynikiem kilku przyczyn, może być równa lub wyższa (nigdy niższa) aniżeli liczba osób nieosadzonych.

⁴⁰ Zob. s. 1 rocznych informacji statystycznych za lata 2012 i 2013 publikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości Centralny Zarząd Służby Więziennej, <https://sw.gov.pl/>, zakładka: „Statystyka roczna”, dostęp: 17.08.2020.

⁴¹ Zob. przypis 9.

Populację ww. osób przedstawia tabela 8, zaś dane dotyczące przyczyn nieosadzenia tabela 9.

4.1. Osoby nieosadzone w jednostkach penitencjarnych mimo upływu terminu stawiennictwa do odbycia kary lub z innych powodów, a prawomocnie skazane na pozbawienie wolności z wyłączeniem kar zastępczych wg stanu w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego

Tabela 8.

		Osoby prawomocnie skazane na pozbawienie wolności z wyłączeniem kar zastępczych nieosadzone w areszcie śledczym lub zakładzie karnym mimo upływu terminu stawiennictwa do odbycia kary lub z innych powodów – stan w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego													
		Sądy Rejonowe								Sądy Okręgowe					
Suma	X x	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	L.b.	64946	59737	53646	50144	50864	45884	43073	2412	2503	2487	2587	2789	2541	2643

Źródło: badania własne. To, co rzuca się w oczy, to widoczny konsekwentny spadek liczby osób, które nie zostały osadzone w jednostkach penitencjarnych przez sądy rejonowe. Prowadzi to do wniosku o stałym podnoszeniu skuteczności działania tych sądów w zakresie wykonywania kar bezwzględnych pozbawienia wolności, czego nie można odnieść do działania sądów okręgowych.

4.2. Skazani nieosadzeni w zakładach karnych lub aresztach śledczych – przyczyny nieosadzenia

Tabela 9.⁴²

Przyczyny nieosadzenia	Przyczyny nieosadzenia osób prawomocnie skazanych na pozbawienie wolności z wyłączeniem kar zastępczych w areście śledczym lub zakładzie karnym mimo upływu terminu stawiennictwa do odbycia kary lub z innych powodów – stan w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego																
	Sądy Rejonowe										Sądy Okręgowe						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018			
Suma	Xx	73642	69555	64840	65919	68912	55230	51842	2614	2997	3069	3608	3770	2709	2890		
	L.b.	100	100	100	100	100	100	100,1	100	100	100	100	100,1	100	100		
1.	L.b.	11436	10983	10390	10034	10982	11738	11131	238	291	232	324	279	312	260		
		15,5	15,8	16,0	15,2	15,9	21,3	21,5	9,1	9,7	7,6	9,0	7,4	11,5	9,0		
2.	L.b.	6404	6092	5692	5166	5895	6460	6851	150	84	87	52	64	80	207		
		8,7	8,7	8,8	7,8	8,6	11,7	13,2	5,7	2,8	2,8	1,4	1,7	3,0	7,2		
3.	L.b.	22060	20898	19468	19770	19505	23326	22630	919	1092	1141	1243	1323	1420	1517		
		30,0	30,0	30,0	30,0	28,3	42,2	43,7	35,2	36,4	37,2	34,5	35,1	52,4	52,5		

4.	Brak czynności w sprawie w tym nieskierowanie orzeczenia do wykonania	L.b.	675	718	590	268	408	247	187	13	4	13	13	0	21	11
			0,9	1,0	0,9	0,4	0,6	0,4	0,4	0,5	0,1	0,4	0,4	0	0,8	0,4
5.	Brak informacji o doręczeniu korespondencji skazanemu	L.b.	582	568	389	297	288	331	348	20	14	28	5	6	6	3
			0,8	0,8	0,6	0,5	0,4	0,6	0,7	0,8	0,5	0,9	0,1	0,2	0,2	0,1
6.	Wstrzymanie wykonania kary – art. 568 k.p.k. ⁴⁴	L.b.	105	48	36	34	62	49	64	11	4	3	4	3	5	4
			0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,0*	0,1	0,2	0,1
7.	Wstrzymanie wykonania orzeczenia – art. 9 § 3 i 4 k.k.w	L.b.	1116	1487	1512	1315	1638	1822	1805	109	155	148	163	251	257	301
			1,5	2,1	2,3	2,0	2,4	3,3	3,5	4,2	5,2	4,8	4,5	6,7	9,5	10,4
8.	Odroczenie wykonania kary	L.b.	9509	7772	5761	4694	3939	b.d.	b.d.	311	300	291	262	311	b.d.	b.d.
			12,9	11,2	8,9	7,1	5,7	b.d.	b.d.	11,9	10,0	9,5	7,3	8,2	b.d.	b.d.
9.	Zawieszenie postępowania wykonawczego – art. 15 § 2 k.k.w. ⁴⁵	L.b.	9330	8777	9727	13831	14988	b.d.	b.d.	482	622	697	1006	1018	b.d.	b.d.
			12,7	12,6	15,0	21,0	21,7	b.d.	b.d.	18,4	20,8	22,7	27,9	27,0	b.d.	b.d.
10.	Zawieszenie postępowania wykonawczego – art. 15 § 2 k.k.w. z innych przyczyn niż wskazane w rubrykach 1–3 ⁴⁶	L.b.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1840	1712	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	212	139
			b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	3,3	3,3	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	7,8	4,8
11.	Inne powody	L.b.	12425	12312	11275	10510	11207	9417	7114	361	431	429	536	515	396	448
			16,9	17,7	17,4	15,9	16,3	17,1	13,7	13,8	14,4	14,0	14,9	13,7	14,6	15,5

*Wynik obliczeń to 0,02

Źródło: badania własne.

Dbłość o zachowanie przejrzystości wywodów narzuca konieczność analizy danych wg kolejności wskazanej w tabeli.

Nie ulega wątpliwości, że poważny wpływ na stan populacji osadzonych w jednostkach penitencjarnych ma podejście samych skazanych do konieczności wykonania orzeczonej kary, jak i wydolność i skuteczność Policji w doprowadzaniu do zakładów/aresztów śledczych tych wszystkich, którzy nie przejawiają zainteresowania dobrowolnym stawiennictwem.

Dane zawarte w wierszu pierwszym prowadzą do wniosku, że przyczyna w nim ujęta stanowi jeden z głównych powodów nieosadzenia skazanych w jednostkach penitencjarnych. W przypadku sądów rejonowych liczba przypadków nieosadzenia z tej przyczyny kształtowała się w latach 2012–2016 mniej więcej na jednakowym poziomie. Jej wzrost w latach 2017–2018 nie wynika z większej niechęci skazanych do stawiennictwa w jednostkach penitencjarnych, a z obserwowanej przez autora sukcesywnie postępującej niewydolności i zmniejszenia skuteczności Policji, związanych z jednej strony z odejściem ze służby doświadczonych policjantów, znających „środowisko”, z drugiej zaś z brakami kadrowymi, z jakimi boryka się wspomniana formacja⁴⁷. Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w przypadku sądów okręgowych. Te częściej stosują tymczasowe aresztowanie w postępowaniach międzyinstancyjnych⁴⁸, co ma przełożenie na skuteczność wprowadzania do wykonania bezwzględnych kar pozbawienia wolności. Teza ta zdaje się znajdować uzasadnienie w danych zawartych w kolumnie drugiej, gdzie poza latami 2012 i 2018 procent osób nieosadzonych i ukrywających się jest nieznaczny. Godny odnotowania

⁴² Obliczenia własne.

⁴³ Poczynając od statystyki za 2017 r., w wierszu tym wskazuje się również osoby, wobec których wydano zarządzenie o ustaleniu miejsca pobytu.

⁴⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2021, poz. 534 t.j.).

⁴⁵ Poczynając od statystyki za 2017 r., w sprawozdaniach przyczyny zawieszenia postępowania wykonawczego w trybie art. 15 § 2 k.k.w. dzieli się na te, określone w wierszach 1–3, których liczba nie wpływa na ogólną liczbę przyczyn nieosadzenia i na inne przyczyny, które są wliczane do ogólnej liczby przyczyn nieosadzenia skazanych.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Fakty te zdają się potwierdzać dane publikowane przez KGP. Zgodnie z informacją z dnia 14 stycznia 2020 r. stan etatowy na dzień 31 grudnia w latach 2017–2019 wynosił każdorazowo 103 309, ilość zwolnień ze służby wynosiła odpowiednio – 5 364, 4 470, 4 567, zaś stan zatrudnienia odpowiednio – 98 771, 98 759, 98 820, <https://www.infosecurity24.pl/kgp-publikuje-dane-o-wakatach-w-policji-brakuje-prawie-4300-mundurowych>, dostęp: 17.08.2020.

⁴⁸ Obserwacje własne autora.

jest fakt, że sądy obu instancji z chęcią sięgają po instytucję Europejskiego Nakazu Aresztowania, który z uwagi na otwarcie granic i migrację skazanych, okazuje się skutecznym narzędziem dyscyplinującym skazanych, uchylających się od odbywania kary.

Rzucają się w oczy stosunkowo niskie wskaźniki odsetka osób, które nie zostały osadzone z uwagi na brak czynności w sprawie, w tym nieskierowanie orzeczenia do wykonania (wiersz 4). Mogą one świadczyć o odpowiedzialności osób wykonujących orzeczenia, ale równie dobrze o celowym i skutecznym ukrywaniu zaniechań przeprowadzenia czynności przez sąd, z uwagi na obawę przed ewentualnym wszczęciem postępowania dyscyplinarnego. Należy bowiem mieć świadomość tego, że poza przypadkami, które z różnych powodów, najczęściej wskutek splotu wydarzeń, ujrzały światło dzienne, kontrola wykonania wszystkich orzeczeń w omawianym zakresie jest praktycznie niemożliwa.

Nieosadzenie skazanych w jednostkach penitencjarnych, z uwagi na brak informacji o doręczeniu korespondencji skazanemu i wstrzymanie wykonania kary w trybie art. 568 k.p.k. (wiersze 5 i 6) mają marginalny wpływ na ilość osadzonych w zakładach karnych. Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, że dane statystyczne podawane są wg ostatniego dnia okresu sprawozdawczego, a więc wg stanu na 31 grudnia, czyli w okresie, w którym operatorzy pocztowi są „zasypany” korespondencją. Oznacza to, że brak wiadomości o doręczeniu korespondencji nie musi oznaczać zaniechania stawiennictwa skazanego do jednostki penitencjarnej.

Pewien niepokój budzą dane z wiersza 7, które wskazują, że sądy obu instancji coraz chętniej korzystają ze wstrzymania wykonania orzeczenia, które powinno mieć charakter wyjątkowy, jako że stanowi odstępstwo od zasady bezzwłocznego wykonania kary. Taka polityka może wskazywać z jednej strony na to, że uzasadnienie zawarte we wnioskach składanych w postępowaniu wykonawczym, zmierzających do zainicjowania postępowań incydentalnych, jest na tyle „mocne”, że uprawnia do wstrzymania wykonania orzeczenia. Z drugiej, jednak, na nadużywanie tej konstrukcji przez zbyt liberalne podejście do argumentacji w nich (wnioskach) podniesionej.

Bliższego spojrzenia wymagają dane zawarte w wierszach poświęconych odroczeniu wykonania kary (wiersz 8) i zawieszeniu postępowania wykonawczego w trybie art. 15 k.k.w. (wiersz 9).

To pierwsze traci konsekwentnie swoje znaczenie (wyjątek stanowi rok 2016, gdzie w przypadku sądów okręgowych wskaźnik wzrósł w porównaniu z rokiem ubiegłym) w kształtowaniu populacji więziennej zarówno

jeżeli chodzi o sądy rejonowe, jak i okręgowe. Drugie zaś, umacnia się wśród przyczyn nieosadzenia skazanych, a ów wzrost widoczny jest w polityce orzekania sądów obu instancji. Wzrost ten spowodowany jest „modą” na składanie przez obrońców skazanych wniosków o zawieszenie postępowania wykonawczego i liberalizacją polityki sądów, które chętnie podejmują decyzje pozytywne w tym zakresie⁴⁹.

Zmiany w obszarze statystyki dotyczącej omawianych kategorii nastąpiły poczynając od 2017 r. Jeżeli chodzi o pierwszą kategorię, w objaśnieniach do działu 5.2 formularza MS-S10 r⁵⁰ czytamy, że w dziale tym nie wykazuje się osób, którym: udzielono przerwy, odroczone wykonanie kary, które odbywają karę pozbawienia wolności w innej sprawie, którym udzielono zezwolenia na odbycie kary w SDE oraz tych, którym nie upłynął termin stawiennictwa do zakładu karnego.

W przypadku odroczenia brak jest racjonalnego uzasadnienia takiego postąpienia. Uwaga ta odnosi się również do podziału przyczyn zawieszenia na te wskazane w wierszach 1–3 i pozostałe⁵¹. Nie trzeba przy tym podejmować szczególnych zabiegów intelektualnych by dojść do wniosku, że opisane zmiany wpłynęły, i to w sposób widoczny na pierwszy rzut oka, na statystyczny obraz przyczyn leżących u podstaw niewykonania kary, przesuując je na sferę znajdującą się generalnie poza zakresem kompetencji sądu. O ile bowiem do 2016 r. czynności w postaci odroczenia i zawieszenia postępowania wykonawczego, a więc działania podejmowane przez sądy, miały swój wymierny udział wśród przyczyn nieosadzenia⁵², o tyle w przypadku odroczenia, udział ten poczynając od 2017 r. nie istnieje, w przypadku zawieszenia zaś ma znaczenie marginalne.

Na wysoki wskaźnik „innych powodów” mają niewątpliwie przełożenie przypadki umorzenia postępowania wykonawczego w trybie art. 15 k.k.w. W kategorii tej mieszczą się również przypadki: niewykonania orzeczenia, które nie znalazły się w wierszu 4 czy poddania osoby skazanej na karę pozbawienia wolności detencji.

⁴⁹ Obserwacje własne autora.

⁵⁰ Sprawozdanie z sądowego wykonywania orzeczeń według właściwości rzeczowej – Sądy Rejonowe. Analogiczny zapis odnajdujemy w objaśnieniach do działu 4.2 formularza MS-S10 o, tj. sprawozdania z sądowego wykonywania orzeczeń według właściwości rzeczowej – Sądy Okręgowe.

⁵¹ Zob. przypis 45.

⁵² Należy przy tym podkreślić, że przedstawione dane dotyczące odroczenia wpisują się we wnioski, jakie wyprowadzono na podstawie analizy treści zawartej w tabeli 4, a dotyczące spadku znaczenia odroczenia w polityce kształtowania populacji więziennej, na rzecz chociażby wstrzymania wykonania orzeczenia w trybie art. 9 k.k.w., którego znaczenie wzrasta.

5. Uwagi końcowe

Analiza danych statystycznych pozwala na konstatację, że rola odroczenia w kształtowaniu populacji więziennej spada. O ile bowiem w 2012 r. odsetek udzielonych odroczeń kształtował się na poziomie 9% populacji osób, które powinny być izolowane, o tyle w 2018 r. wskaźnik ten wynosił jedynie 4,7.

Gdyby rozpatrywać podane wskaźniki przez pryzmat zwiększenia świadomości po stronie sędziów co do charakteru odroczenia, należałoby zjawisko to ocenić *in plus*. Podobnie należałoby postąpić, gdyby przyjąć założenie, że odroczenie jest „wypierane” przez dozór elektroniczny, jako jeden z systemów wykonywania kary pozbawienia wolności⁵³. Przykłady te, co nie ulega wątpliwości, wpływające na wskaźnik udzielonych odroczeń, nie mogą jednak zdeterminować wniosków płynących z analizy zjawiska, które co do zasady jest nader niekorzystne, a wynika w dużej mierze z przyjętej przez państwo polityki kryminalnej, sprowadzającej się do preferowania przez ustawodawcę praktyki kierowania skazanych do systemu penitencjarnego, nie zaś probacyjnego. Wpisują się w nią takie posunięcia, jak chociażby ograniczenie dopuszczalności warunkowego zawieszenia w postępowaniu wykonawczym i finalnie uchylenie art. 152 k.k.w. oraz strategia stosowania warunkowego zwolnienia i przerwy⁵⁴. Wspomniana polityka ma również przełożenie na posługiwanie się art. 151 § 2 k.k.w. Wszakże poza latami 2012 i 2013 liczby odroczeń z powodu przeludnienia jednostek penitencjarnych nie są „imponujące”, nie zmienia to jednak faktu, że szczególnie sądy rejonowe corocznie udzielają takich odroczeń, co świadczy o okresowym stanie przeludnienia strukturalnego zakładów karnych.

⁵³ Ten cieszy się również zasadnym „uznaniem” kierownictwa wymiaru sprawiedliwości, co podyktowane jest kosztami wykonania kary pozbawienia wolności. Przykładowo tradycyjne wykonywanie kary w 2017 r. generowało wydatki: dziennie – 114,44, miesięcznie – 3 433,17, zaś rocznie – 41 198,08 złotych; w 2018 r. generowało wydatki: dziennie – 115,67, miesięcznie – 3 518,31, rocznie – 42 219,68 złotych; w 2019 r. dziennie – 120,19, miesięcznie – 3 655,79 i rocznie – 43 869,42 złotych – zob. Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, *Roczne informacje statystyczne za lata 2017, 2018, 2019*, odpowiednio s. 70, 66, 62, <https://www.sw.gov.pl/>, zakładka: „Statystyka, statystyka roczna”, dostęp: 28.03.2020. Wykonanie kary w systemie dozoru elektronicznego generuje miesięcznie koszt rzędu ponad 400 zł – zob. A. Łukasiewicz, *SDE: skazani od miesięcy czekają na elektroniczne bransolety*, artykuł opublikowany w Rzeczpospolitej 19 lutego 2020 r.

⁵⁴ To pierwsze w 2012 r. było stosowane 22 922 razy, w 2018 r. – 10 183 razy, przerwa zaś została udzielona w 2012 r. – 14 826, w 2018 r. – 1 517 osobom – źródło: sprawozdania MS-S 10 z sądowego wykonywania orzeczeń według właściwości rzeczowej, Sądy Okręgowe.

Niepokój muszą budzić również dwie kwestie. Pierwsza to wzrost liczby odroczeń obligatoryjnych, udzielanych przez sądy okręgowe, co oznacza, że spory odsetek osób skazanych za najcięższe przestępstwa nie jest izolowany od społeczeństwa. To z jednej strony może świadczyć o niewydolności więziennej służby zdrowia, z drugiej zaś, o stanie zdrowia psychicznego Polaków⁵⁵, które jak wskazano wyżej, w świetle danych statystycznych, nie napawa optymizmem. Ów niepokój potęguje fakt, że sądy nie są wyposażone w aparat umożliwiający im stałą kontrolę skazanych z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności pod kątem kontynuowania leczenia i skuteczności podejmowanych wobec nich zabiegów leczniczych, co gwarantowałoby osadzenie ich w jednostkach penitencjarnych, szczególnie tych z zapleczem szpitalnym. Druga to komunikowana wyżej „tendencja”, która jak każda zapewne kiedyś przeminie, na składanie wniosków w przedmiocie zawieszenia postępowania wykonawczego, kształtowana w dużej mierze przez liberalną politykę sądów, dla których dogodniejsze jest zawieszenie postępowania, szczególnie w przypadku kar orzeczonych w wymiarze do 2 lat nie pozostających pod nadzorem sądów przełożonych aniżeli odroczenie wykonania kary, którego „poprawność” stosowania jest weryfikowana w ramach czynności nadzorczych.

Bibliografia

Literatura

Analiza i oceny funkcjonowania systemu dozoru elektronicznego w Polsce w latach 2013–2017, red. T. Przesławski, wyd. 1, Warszawa 2020.

Łukasiewicz A., *SDE: skazani od miesięcy czekają na elektroniczne bransolety*, artykuł opublikowany w Rzeczpospolitej 19 lutego 2020 r.

Nawój-Śleszyński A., *Populacja więzienna w Polsce po nowelizacji systemu prawa karnego ustawą z 20 lutego 2015 roku*, „Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego”, tom XLVIII, red. T. Kalisz, AUWr No 3848, Wrocław 2018.

Nawój-Śleszyński A., *Przeludnienie więzień w Polsce – przyczyny, następstwa i możliwości przeciwdziałania*, wyd. 1, Łódź 2013.

Tekliński J., *Podstawy obligatoryjnego odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności*, „Studia Prawnicze” 2018, nr 4.

⁵⁵ W kilkunastoletniej praktyce orzeczniczej autor opracowania spotkał się jedynie z kilkoma przypadkami odroczenia obligatoryjnego wskutek choroby somatycznej.

Tracz-Dral J., *Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej. Opracowania tematyczne OT-674*, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Kancelaria Senatu, Warszawa 2019.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 2020, poz. 1517 t.j.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. 2021, poz. 53 t.j.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2021, poz. 534 t.j.).

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz.U. 2010 nr 142, poz. 960 t.j.).

Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 nr 240, poz. 1431).

Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 396).

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019, poz. 1694).

Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 568).

Ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami Covid-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem Covid-19 (Dz.U. 2020, poz. 1086).

Źródła internetowe

Informacja z dnia 14 stycznia 2020 r. odnośnie stanu etatowego Policji na dzień 31 grudnia w latach 2017–2019, <https://www.policja.pl/>, dostęp: 17.08.2020.

Liczba skazanych w SDE od września 2009 r., <https://www.google.com/search?q=biuro+dozoru+elektronicznego+czsw&oq=biuro+dozoru&aqs=>

chrome.2.69i57j0l4.6100j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#, zakładka: „Statystyka, Biuro Dozoru Elektronicznego Centralnego Zarządu Służby Więziennej”, dostęp: 17.08.2020.

Roczne informacje statystyczne za lata 2012 i 2013, <https://sw.gov.pl/>, zakładka: „Statystyka roczna”, dostęp: 17.08.2020.

Roczne informacje statystyczne za lata 2017–2019, <https://www.sw.gov.pl/>, zakładka: „Statystyka, statystyka roczna”, dostęp: 28.03.2020.

Statystyka sądowa. Prawomocne osądzienia osób dorosłych 2013–2017 (a także osądzienia w I instancji sądów powszechnych 2018), edycja III, Warszawa 2019, <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,13.html>, dostęp: 17.08.2020.

Inne

Prawomocne skazania i warunkowe umorzenia osób dorosłych w latach 2001–2018 – czyn główny, udostępnione przez Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości.

Sprawozdania MS-S 10 z sądowego wykonywania orzeczeń według właściwości rzeczowej udostępnione przez Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości.

Wykaz tabel

Tabela 1. Odroczenie wykonania kary jako przyczyna nieosadzenia skazanego w jednostce penitencjarnej wg stanu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego w latach 2010–2011.

Tabela 2. Prawomocne skazania osób dorosłych w latach 2012–2018.

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2012–2018 w przedmiocie: form modalnych pozbawienia wolności orzeczonych w miejsce kary grzywny lub ograniczenia wolności, zarządzeń wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności i odwołań warunkowego przedterminowego zwolnienia.

Tabela 4. Osoby, wobec których prawomocnie orzeczono odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności w latach 2012–2018. Obraz i dynamika stosowania odroczenia wykonania kary w latach 2012–2018 wg sądu orzekającego:

Tabela 5. Sądy Rejonowe,

Tabela 6. Sądy Okręgowe.

Tabela 7. Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności w trybie art. 152 k.k.w. w praktyce orzeczniczej sądów rejonowych i okręgowych w latach 2012–2018.

Tabela 8. Osoby nieosadzone w jednostkach penitencjarnych mimo upływu terminu stawiennictwa do odbycia kary lub z innych powodów, a prawomocnie skazane na pozbawienie wolności z wyłączeniem kar zastępczych, wg stanu w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego.

Tabela 9. Skazani nieosadzeni w zakładach karnych lub aresztach śledczych – przyczyny nieosadzenia.